

Posudek diplomové práce

Lucie Chmelová: Utvalgte norske aspektkonstruksjoner og deres ekvivalenter i tysk i et sammenlignende perspektiv

Studentka si jako téma své diplomové práce zvolila oblast gramatiky, které se u nás věnuje velká pozornost, protože se značně liší od češtiny: aspektové konstrukce v norštině, které do určité míry vynahrazují absenci gramatického vidu, jak ho známe ze slovanských jazyků. V této práci se však autorka zaměřila na komparaci norského a německého systému aspektových konstrukcí. Vzhledem k příbuznosti jazyků lze očekávat větší či menší podobnost.

S tímto předpokladem vstupovala do výzkumu i autorka práce. Nejprve popsala terminologii a vlastní problematiku kategorií vidu a aktionsart obecně a uvedla příklady několika přístupů lingvistů (Vendler, Dowty, Smith). Dále se věnovala vidu ve slovanských jazycích a progresivním formám v norštině a němčině. Poté se zaměřila na aktionsart a vidové konstrukce v norštině a aktionsart v němčině.

Po této teoretické části následuje vlastní výzkum. Nejprve autorka popsala četnost výskytu vidových konstrukcí v devíti beletristických dílech (od čtyř autorů, vydány po r. 1990). Druhá část analýzy byla zaměřena na překlady vidových konstrukcí z norštiny do němčiny. Pro tuto analýzu autorka zvolila čtyři beletristické texty (od tří současných autorů) a jejich překlady do němčiny od dvou renomovaných překladatelek. Vycházela z vlastního předpokladu, že se konstrukce budou do němčiny překládat pomocí specifických slovesných vazeb nebo kombinací slovesa a adverbia. Analyzovala možnosti překladu všech dostupných aspektových konstrukcí, jejich četnost a motivaci při volbě ekvivalentů.

Autorka pečlivě popsala různé přístupy nahlížení na problematiku a přehledně představila norské pojetí aktionsart a aspektových konstrukcí a dále pak ilustrovala několik základních pohledů německých lingvistů. Takovéto představení tématu je vzhledem k obsahu výzkumu pro práci zcela postačující.

Studentka vhodně vybrala beletristickou literaturu pro analýzu, tedy texty ze současnosti, navíc psané různými autory. Dalo se totiž předpokládat, že se používání sledovaných konstrukcí může u jednotlivých uživatelů lišit, což se při analýze ostatně potvrdilo. (Zajímavé by jistě bylo i porovnání s žurnalistickými texty a zejména pak s mluveným projevem, ale to nebylo cílem této práce.)

Připomínky a otázky:

- Tabulka 1 na str. 75 mohla být přehledněji označena (např. analyse 1 a analyse 2 místo analyse av forekomstfrekvens a analyse av oversettelsesmåter).
- Autorka zpravidla pouze popisuje, jak se jednotlivé konstrukce překládají do němčiny. Na konci kapitol uvádí, do jaké míry byl vidový náboj originálu zachován v překladech. Např. ingresivně-kontinuativní význam byl zachován v 55 % překladů (str. 84). Z textu ani z tabulek však nevyplývá, které vazby do těchto 55 % zařadila. (Pokud se ovšem můžeme spolehnout na správnost přiřazení vidového významu, pak jsou tyto procentuální údaje velice zajímavé.)
- Autorka se zabývá i tím, zda zachování, resp. nezachování vidového významu originálu je správné. Zde jen stručně naznačuje (např. na str. 84), že odchylka od

původního vidového významu zpravidla neškodí, ba naopak. Na místě by jistě byla důslednější analýza – která je ovšem pro nerodilou mluvčí náročná – i posouzení správnosti překladu, např. na str. 86: *Men nå hadde han reist seg og sto og pisset. – Doch jetzt war er aufgestanden und pinkelte im Stehen.* (Je zde pozice vestoje opravdu natolik důležitá, aby byla zmíněna v překladu?)

- Pro posouzení správnosti překladu by byl nezbytný i širší kontext (např. poslední příklad na str. 86). Takováto analýza však nebyla předmětem diplomové práce.
- Celkem 23 % konstrukcí *begynne å* bylo do němčiny přeloženo vazbou *etwas / mit etwas anfangen / anfangen zu*, zatímco sloveso *beginnen* bylo použito jen v 7 %. Proč?
- Na str. 84 autorka uvádí, že do analýzy konstrukcí s kurzívním aspektem zahrнула vazby s příslovečným určením místa, nikoliv však času. Z textu vyplývá, že autorka nepovažuje vazby s PUč za kurzívní. Proč?
- Jaký význam má dělení pseudokoordinačních vazeb na vazby bez PUm a s PUm a dále dělení pseudokoordinačních vazeb s PUm do tří skupin podle pozice PUm (kromě statistických účelů)? Resp. mají pozice PUm vliv na význam vazby?`
- Z analýzy vyplývá, že pseudokonstrukce s kurzívním významem bez PUm se zpravidla nepřekládají do němčiny pseudokonstrukcí, zatímco u konstrukcí s PUm to je běžné. Mohou být výsledky analýzy zkresleny nesprávným překladem do němčiny?

Práce je psána velice dobrou norštinou, autorčin jazykový projev je vyzrálý. V textu se objevují jen drobné gramatické chyby (např. používání členů), které však nebrání porozumění. Ač se autorka zabývá srovnáním norštiny a němčiny, jsou její výsledky přínosné i pro české učitele, studenty a překladatele – mohou být návodem, jak si vidové konstrukce osvojit a překládat je, resp. je nepřekládat otrocky. Práce má jasnou strukturu, je přehledná, což ještě podtrhují tabulky (celkem 25). Autorka si zaslouží pochvalu za velice pečlivou práci se zdroji.

Po formální i obsahové stránce práce splňuje nároky kladené na závěrečnou práci na vysoké škole, proto ji s radostí doporučuji k obhajobě a navrhuji známku výborně.

V Praze 15. srpna 2011

PhDr. Petra Štajnerová, Ph.D.
FF UK, ÚGS, odd. skandinavistiky
vedoucí práce